

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 64/99

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí dňa 13. júla 1999, v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jána Drgonca, sudcov JUDr. Júliusa Černáka a JUDr. Ľubomíra Dobríka, vo veci podnetu [REDACTED], bytom [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Scholczom, Košice, Krmanova 16, na začatie konania o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave sp. zn. 6C 27/94 takto

r o z h o d o l :

Právo [REDACTED], na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nečinnosťou Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 6C 27/94 p o r u š e n é b o l o.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 26. mája 1999 doručený podnet navrhovateľa [REDAKOVANÉ], (ďalej len „navrhovateľ“) na začatie konania pred ústavným súdom pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ku ktorému dochádza na Krajskom súde v Bratislave v konaní pod sp. zn. 6C 27/94 na ochranu osobnosti proti Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky - Slovenskej informačnej službe so sídlom v Bratislave.

Navrhovateľ v písomnom podaní uviedol, že ešte v marci 1994 podal na Krajskom súde v Bratislave žalobu na ochranu osobnosti. Krajský súd v Bratislave vykonal len niekoľko pojednávaní, ktoré sa konali s veľkým časovým odstupom. Súd nekoná plynulo a riadne, koná s neopodstatnenými priet'ahmi. Žiada preto ústavný súd vydať nález tohto znenia:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovuje, že Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6C 27/94 porušil právo [REDAKOVANÉ], priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.“

II.

Ústavný súd podnet navrhovateľa prijal na ďalšie konanie uznesením z 1. júla 1999.

Na požiadanie ústavného súdu sa k obsahu podnetu navrhovateľa 16. júna 1999 písomne vyjadrila predsedníčka Krajského súdu v Bratislave JUDr. Ivetta Marušáková. V ňom uviedla:

„Vec navrhovateľa [REDAKOVANÉ] proti odporcovi Slovenskej informačnej služby a Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky označená ako spor o ochranu osobnosti, hoci podľa žalobného petitu zrejme ide o spor podľa zákona č. 451/1991 Zb., napadla dňa 29. 3. 1994 na bývalý Mestský súd v Bratislave a bola zapísaná pod sp. zn. 6C 27/94.

Ako vyplýva z priloženej faktografie súdneho spisu, vo veci sa až do zmeny zákonného sudcu rozvrhom práce ku dňu 1. 4. 1997 riadne konalo.

Sudkyňa, ktorá vec mala prejednávať v roku 1997 však v nej urobila iba jeden úkon a po jej odchode do starobného dôchodku, nová zákonná sudkyňa, ktorej vec bola pridelená na vybavenie rozvrhom práce na rok 1998 i na rok 1999, vo veci nekoná vôbec.

Táto nečinnosť súdu, ktorá bola síce sudkyňi vytknutá, sa však dá ťažko ospravedlniť, hoci z obsahu spisu vyplýva, že v spore došlo k značným komplikáciám procesného a hmotnoprávneho charakteru (ide o vec, ktorá je označená ako „prísne tajná“ a splnomocnený advokát navrhovateľa nebol podľa vyjadrenia Slovenskej advokátskej komory „osobou určenou pre styk so štátnym tajomstvom“ a vzhľadom na Uznesenie vlády Slovenskej republiky zo dňa 20. apríla 1993 č. 276 vzniknú problémy i v zisťovaní skutkového stavu veci - v týchto smeroch poukazujeme aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 6. septembra 1995 č. k. 1Co 56/95-51.)“

Ústavný súd si z Krajského súdu v Bratislave vyžiadal spis 6C 27/94, z ktorého zistil, že sudkyňa krajského súdu konala plynulo a vykonávala potrebné úkony až do 1. apríla 1997. Sudkyňa JUDr. Kösegiová, ktorá prevzala vec po odchode zákonnej sudkyne do dôchodku, v písomnom vyjadrení zo 7. júna 1999 uviedla, že vec sp. zn. 6C 27/94 prevzala 1. januára 1998 spolu s ďalšími vecami právoplatne neskončenými, pochádzajúcimi z bývalých oddelení Mestského i Krajského súdu v Bratislave. Všetky

veci boli skutkovo, právne i časovo maximálne náročné. Teraz priebežne vybavuje nový nápad a postupne (ako jej to dovoľuje časová náročnosť týchto vecí) dokončuje veci, ktoré napadli pred 1. januárom 1998. Momentálne vybavuje veci, ktoré napadli v roku 1992. Od 1. septembra 1998 je členkou odvolacieho senátu. Musí si plniť i povinnosti z toho vyplývajúce. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sa stalo, že vo veci 6C 27/94 doposiaľ nevykonala žiaden úkon. Rýchlejšieho tempa vybavovania tejto agendy je možné dosiahnuť výlučne rozložením agendy medzi viacerých sudcov.

Podľa § 30 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 293/1995 Z. z. o prijatom podnete sa koná ústne pojednávanie. Účastníci konania neuplatnili svoje právo na upustenie od ústneho pojednávania. Preto Ústavný súd SR určil termín ústneho pojednávania na 13. júl 1999. Predsedníčka Krajského súdu v Bratislave JUDr. Ivetta Marušáková faxom z 13. júla 1999 požiadala Ústavný súd SR o ospravedlnenie neúčasti zástupcu krajského súdu na ústnom pojednávaní. Ústne pojednávanie sa uskutočnilo v prítomnosti zástupcu predkladateľa podnetu JUDr. Ladislava Scholcza.

III.

Z obsahu súdneho spisu (6C 27/94), vyjadrenia predsedníčky Krajského súdu v Bratislave a sudkyne, ktorej bola vec pridelená na vybavenie, ústavný súd zistil, že vybaveniu veci po 1. apríli 1997 nebola venovaná náležitá pozornosť. Sama predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení poukázala na nečinnosť súdu, ktorá bola sudkyňi vytknutá, ťažko ju ospravedlniť, aj keď z obsahu spisu vyplýva, že v spore došlo k značným komplikáciám procesného a hmotnoprávneho charakteru.

Účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby neodstráni. K vytvoreniu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím. Preto

na splnenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby súd vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa splní až právoplatným rozhodnutím súdu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv.

V konaní o podnete osoby namietajúcej porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd podnet preskúmava z troch základných hľadísk. Po prvé je to hľadisko zložitosti veci, ktorá môže byť skutková alebo právna. Po druhé preskúmava správanie účastníka konania, ktoré ovplyvňuje rýchlosť konania súdu, napríklad nečinnosťou, neochotou so súdom spolupracovať, nepredkladať načas dôkazy, ktoré od neho žiada súd a podobne. Po tretie sa zaoberá otázkou správania samého súdu, ktorého nečinnosť alebo nenáležitú činnosť predkladateľ podnetu namietal.

Správanie navrhovateľa, ktoré by ovplyvňovalo priet'ahy súdu, ústavný súd nezistil.

Zo spisu Krajského súdu v Bratislave nevyplývala skutková ani právna zložitosť veci. Skôr by sa dalo uvažovať o počte úkonov, ktoré si vec vyžadovala a ktoré mohli ovplyvniť rýchlosť konania. Toto všetko podľa názoru ústavného súdu môže poslúžiť na odôvodnenie postupu súdu do 1. apríla 1997. Po tomto dátume nová sudkyňa bola nečinná a do podania podnetu (24. mája 1999) neurobila nijaký závažnejší úkon, aby posunula vec na konečné rozhodnutie napriek tomu, že sudkyňa táto nečinnosť bola vytknutá.

Pri hodnotení povahy práv, ktoré sú predmetom konania, ústavný súd zohľadňuje judikatúru štrasburských orgánov, ktorá o. i. potvrdzuje, že v špecifických prípadoch pri posudzovaní doby konania pred súdnymi orgánmi treba brať do úvahy nielen celkovú zložitosť prípadu, postup účastníka súdneho konania a postup príslušného súdu, ale tiež samotný predmet konania, t. j. čo je pre účastníka konania v tomto konaní v stávke - „at stake“ (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva

(ďalej len „Súd“) z 31. marca 1987, X. v. France, rozsudok Súdu z 20. marca 1989, Bock v. Germany, rozsudok Súdu z 31. marca 1992, X. v. France, rozsudok Súdu z 26. apríla 1994, Vallée v. France, rozsudok Súdu z 8. februára 1996, A. and others v. Denmark a i.)

Predmet konania vo veci 6C 27/94 na Krajskom súde v Bratislave je osobitný. Týka sa sporu o splnenie predpokladov určených § 2 ods. 1 zákona č. 451/1991 Zb., ktorým sa určujú niektoré ďalšie predpoklady pre výkon niektorých funkcií v štátnych orgánoch a organizáciách Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, Českej republiky a Slovenskej republiky (lustračný zákon). Lustrácie nepredstavujú štandardný právny vzťah, ktorý je obvyklou súčasťou uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Účelom prijatia zákona č. 451/1991 Zb. bolo rýchle vysporiadanie sa s minulosťou, očistenie verejného života od osôb taxatívne určených zákonom. Zákon č. 451/1991 Zb. sa prijal na dobu určitú, do 31. decembra 1996 (§ 23 zákona č. 451/1991 Zb.). Ochrana osobnostných práv vo vzťahu k ustanoveniam zákona č. 451/1991 Zb. podľa názoru Ústavného súdu SR predstavuje predmet konania opodstatňujúci úsilie všeobecného súdu o urýchlené odstránenie právnej neistoty účastníka konania. Krajský súd v Bratislave v konaní sp. zn. 6C 27/94 na túto okolnosť náležite neprihliadol.

Hodnotenie správania štátneho orgánu v konaní o podnete namietajúcom porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy SR súvisí s dĺžkou konania, teda s časom, ktorý uplynul od začatia konania.

Čas na konanie bez zbytočných prieťahov spravidla nemožno vyjadriť numericky. Obvykle neexistuje časová hranica, ktorej uplynutím postup súdu môže mať povahu prieťahov v konaní. Výnimku z tohto pravidla predstavujú konania o právach, v ktorých ústava alebo zákon ustanovujú súdu lehotu na rozhodnutie. Aj keď neexistuje časová hranica, ktorá by ohraničovala proces, v ktorej by súd mal povinnosť právoplatne vec rozhodnúť, nie je možné si to vysvetľovať tak, že súd si

sám určí, kedy a aký úkon vykoná, pričom by nemusel rešpektovať čl. 48 ods. 2 ústavy, konať bez neodôvodnených priet'ahov.

Nečinnosť súdu od 1. apríla 1997 do dňa rozhodnutia ústavného súdu, teda počas viac ako dvoch rokov, nie je možné ničím ospravedlniť. Navrhovateľ sa opodstatnene obrátil na ústavný súd s návrhom na vydanie nálezu, ktorý by skonštatoval porušenie jeho základného práva priznaného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Súd - zákonná sudkyňa nečinnosť v konaní odôvodňovala množstvom vecí pridelených jej na vybavenie a tiež tým, že najprv vybavuje nápad nových vecí. Štát na základe ústavy priznáva občanovi práva a slobody (II. hlava ústavy) a zaväzuje sa ich chrániť a dodržiavať. Tieto úlohy plní prostredníctvom štátnych orgánov, teda aj súdmi. Právo zaručené občanovi podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci. Ústavný súd už v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezabavuje zodpovednosti za pomalé konanie. Táto zásada je aplikovateľná aj na konanie pred všeobecným súdom. Počet nevybavených vecí, ktoré má súd vyriešiť, môže byť objektívnym stavom, nedostatkom v organizácii práce súdu, ale najmä pomalého postupu osôb konajúcich v mene súdu. Námietka o počte nevybavených vecí sama osebe bez predloženia dôkazov, ktoré by vyvinili súd zo zodpovednosti za priet'ahy v konaní, nemá povahu okolnosti vylučujúcej zodpovednosť za porušenie práva občana na súdne konanie bez zbytočných priet'ahov. Sama predsedníčka Krajského súdu v Bratislave priznala, že nečinnosť zákonnej sudkyne nie je možné ospravedlniť. Určiť si prioritu vo vybavovaní vecí tak, že najprv sa budú vybavovať nové veci a postupne popritom aj staršie veci, neustanovujú nijaké všeobecne záväzné právne predpisy, ani interné normatívne pokyny. Ak by existovali, zrejme by neboli v súlade s čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd vedený týmito úvahami dospel k presvedčeniu, že Krajský súd v Bratislave vo veci 6C 27/94 porušuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 1999

JUDr. Ján D r g o n e c
predseda senátu